

Zbornik
Instituta za kriminološka i
sociološka istraživanja
2006 / Vol. XXV / 1-2 / 29-39

Originalni naučni rad
UDK: 343.97:2-184.2/.3
316.74:2

O UTICAJU RELIGIOZNOSTI NA KRIMINALITET

Miroslav Ivanović
Institut za kriminološka i sociološka istraživanja

Razmotrili smo uticaj religioznosti na kriminalitet s funkcionalističke tačke gledišta. Empirijska evidencija koja je skupljena u nizu istraživanja davala je protivrečne rezultate. Prihvatljivo objašnjenje jeste da religioznost smanjuje kriminalitet samo unutar takozvanih „moralnih zajednica” dok to nije slučaj u sekularizovanom društvu. Disfunkcionalnost religioznosti je prikazana na primeru sekti i u vezi s tim su formulisani osnovni problemi.

KLJUČNE REČI: religioznost / kriminalitet / funkcionalizam / sekte

1. UVOD

O mogućem uticaju religioznosti na kriminalitet raspravljano je u literaturi i to nije neispitano polje socijalne stvarnosti. Odgovori na problem definisan naslovom nisu jednoznačni, a pokušaji empirijskog odgovora, dakle, istraživanja o datom problemu, bili su često dijametralno suprotni. Oni su se kretali od potpunog poricanja uticaja religioznosti na kriminalitet, do priznavanja da je ovaj uticaj vidljiv. Pre nego što izložimo neke rezultate, biće potrebno objasniti pojmovni okvir unutar kog se tražio odgovor na postavljeno pitanje, a potom ćemo formulisati i

izložiti neke probleme koji su po našem mišljenju značajni i otvoreni, a u vezi su sa našom temom.

Pojmovni okvir ove teme obuhvata pre svega tematizovanje ključnih pojmova, a to su religioznost i kriminalitet. Da bi se odgovorilo u kakvom uopšte odnosu mogu biti ove dve kategorije socijalne stvarnosti počecemo sa njihovom eksplikacijom redom.

Religioznost je relativno stabilna i stalna osobina nekih aktera u društvu. To je stanje pojedinaca koji su usvojili određeni pogled na svet, sistem vrednosti i određeni tip ponašanja u skladu s religijom kojoj pripadaju. Samo unutar širokog fenomena religije možemo odrediti smisao i značenje religioznosti kod socijalnih aktera. Sama religija je kompleksan fenomen koji može biti izučavan s više aspekata, to jest unutar različitih disciplina. Pre svega teologija izučava na specifičan i najuži način religiju kao takvu, ne interesujući se mnogo za njene relacije prema drugim fenomenima, društvenim, psihološkim, antropološkim itd. Religija se može proučavati s psihološke ili pak filozofske tačke gledišta. I konačno, religija se može posmatrati i proučavati i kao sociološki fenomen što je najrelevantnije za religioznost kao činilac koji se doводи u vezu s kriminalitetom.

2. FUNKCIONALIZAM KAO TEORIJA RELIGIJE

Sada ćemo izložiti neke elemente socioloških teorija da bismo došli do jasnije predstave šta je to religija kao društveni fenomen, kako se oblikuje i ustanovljava religioznost društvenih aktera. Jedno od najuticajnijeg gledišta na religiju jeste *funkcionalizam* Emila Dirkema koji je on razvio u svom delu *Elementarni oblici religijskog života* iz 1912. godine (Dirkem, 1982). Po njemu sva ljudska društva dele svet na dve kategorije "svetu" (sakralnu) i "svetovnu" (profanu) i religija se utemeljuje upravo na ovoj podeli. "Religijska verovanja su predstave koje izražavaju prirodu svetih stvari i odnose koje one odražavaju bilo jedne s drugima, bilo s profanim stvarima. (Ibid, p.39). Premda ovo sveto može biti različito od društva do društva, ono je u razvijenim religijama shvaćeno kao bog i kao takvo se poštuje.

Poštujući sveto, to jest neki simbol koji predstavlja boga, čovek poštuje i društvo jer su bog i društvo po Dirkemu jedno. Proizilazi stoga da društvo postaje *pravi* predmet verskog obožavanja. Zbog čega je potreban ovaj zaobilazni put, zašto čovek odmah ne poštuje društvo? Dirkemov odgovor glasi, zato što je čoveku lakše da vizualizuje i usmeri svoja osećanja prema simbolu nego prema nečem tako složenom kao što je društvo.

Budući da je društveni život nemoguć bez zajedničkih uverenja i moralnih vrednosti koje čine “kolektivnu svest”, religija ima funkciju da ojača ovu svest i spone koje vezuju društvo koje bi se u protivnom raspalo. Ovakva zajednička deoba vrednosti i moralnih uverenja, kao i zajedničko učestvovanje u religioznim ritualima učvršćuju društvene spone. Ovakva elementarna analiza je svakako primenjivija na takozvane primitivne zajednice, ali uz određena usloznavanja važi i za moderna društva koja su zapravo kompleksne celine sa mnoštvom različitih religijskih zajednica, institucija i praksi, te etničkih grupa. Sam termin funkcionalizam ukazuje upravo na funkciju koju religija vrši u društvu.

I Bronislav Malinovski zastupa funkcionalističko stanovište. I za njega je religija sredstvo za jačanje društvenih normi i vrednosti, te unapređenje društvene solidarnosti. On, za razliku od Dirkema, ne smatra da religija odražava društvo kao celinu, niti religiozni obred izražava poštovanje društva kao celine. Po njemu, religija je usmerena samo na određena područja religijskog života i to pre svega na situacije emocionalnog stresa koje ugrožavaju društvenu solidarnost.

Ovakve situacije su “životne krize”, granične situacije kao što su rođenje, pubertet, brak i smrt. U svim društvima ovakve situacije su praćene religioznim ritualom. Na primer, smrt izaziva strah i strepnju, a odlazak jednog člana iz društva jeste destruktivan događaj u odnosu na grupu. Da bi se ublažila ovakva osećanja i društvo reintegrisalo postoji ceremonija sahrane gde se ožalošćenima pruža podrška i jača društvena kohezija.

Osim ovih događaja “životnih kriza”, još jedan aspekt društvenog života podleže praksi religijskih rituala. To su delatnosti vezane za privređivanje. Na primer, to može biti ribolov, što je Malinovski zapazio na svojim istraživanjima na Trobriandskim ostrvima. Dok se riba lovi na bezbednom mestu u laguni nema nikakvih rituala, međutim, izlazak na

otvoreno more je skopčan s rizikom i zato se vrše religijski rituali da bi se zadobilo samopouzdanje i osećaj kontrole.

Sledeći Malinovskog i razvijajući njegove ideje, Parsons je dao svoj doprinos funkcionalističkom razumevanju religije. Po njegovom mišljenju religiozna verovanja integrišu društvene norme. Na primer, jedna religiozna zapovest "Ne ubij" integriše više različitih normi kao što su briga o starim osobama, rešavanje imovinskih i drugih sporova, ponašanje u saobraćaju itd. Na taj način religija nudi opšte smernice za ponašanje u životu. Ona time doprinosi opštem konsenzusu među članovima društva, što doprinosi redu i stabilnosti u društvu.

I po Parsonsovom gledištu, religija je usmerena na određene probleme koji se pojavljuju u društvu. Probleme sa kojima se ljudi susreću možemo podeliti u dve kategorije. Jedni su oni događaji koje ne možemo predvideti, niti ih kontrolisati; na primer prerana i iznenadna smrt je jedan takav događaj. Parsons smatra da religija ima ulogu u odgovoru na ovakve događaje i služi ponovnom uspostavljanju normalnog života. Druga vrsta događaja jeste područje "neizvesnosti" koje obuhvata poduhvate i ljudsku delatnost u koju je uloženo mnogo truda, ali gde nepoznati činioци ili oni koji su van naše kontrole mogu ugroziti uspešan ishod. I ovde Parsons vidi ulogu religije kao one koja doprinosi mirenju s takvim situacijama, održava društvenu stabilnost, ublažuje napetost i frustracije. Jedan primer ove vrste događaja jeste uticaj vremenskih prilika na poljoprivredne useve.

Uopšte, religija pruža smisao i "racionalizuje" čitav niz događaja koji bi nam se mogli učiniti apsurdnim i neprihvatljivim. Na primer, to su pitanja u vezi s ljudskom oskudicom, trpljenjem, patnjom, nepravednim stradanjem i nepravednim sticanjem dobara. Religija nam odgovara da to može biti iskušenje za pojedinca, da će pravednici dobiti nagradu na drugom svetu a grešnici kaznu i tome slično. "Parsons stoga shvata bitnu funkciju religije kao davanje značenja i smisla događajima koje čovek ne očekuje, ili za koje oseća da se ne bi smeli dogoditi, događajima koji frustriraju i koji su protivrečni." (Haralambos, 1989). Sve to potpomaže racionalno i emocionalno prilagođavanje, a ono sa svoje strane doprinosi poretку i stabilnosti društva.

Ovim smo prikazali funkcionalističko gledište na religiju koje, međutim, nije jedini teorijski model. Ovaj model je, po našem mišljenju, najpogodniji za uspostavljanje veze sa kriminalitetom i za istraživanje uticaja religioznosti na njega. Drugi modeli i gledišta nisu nužno u suprotnosti sa funkcionalizmom. Zapravo, kao i svaki složeni fenomen, religija može da se posmatra sa različitih aspekata, pa i unutar sociologije, a ovi različiti aspekti su pre kompatibilni nego isključujući. Premda funkcionalističko gledište možemo posmatrati kao prilično operativno, ne treba zanemariti neka njegova sadržinska ograničenja. Ono, na primer, naglašava isključivo pozitivne aspekte religije, a zanemaruje disfunkcionalne. Na primer, religija je takođe i izvor podela unutar jednog društva, a naglašavanje ovih podela može voditi sukobima i raspadu društva. Brojni su primeri za ovo, a osim već klasičnog primera permanentne netrpeljivosti između katolika i protestanata u Severnoj Irskoj, možemo navesti i primer bivše Jugoslavije gde je sukob triju konfesija doveo do cepanja i raspada društva, mada ovo nije bio jedini i osnovni uzrok raspada.

U razumevanju uloge religije u savremenim društvima potrebno je ukazati na pojam *sekularizacije*. Ovim pojmom se označava proces slabljenja društvenog značenja religije. U kojoj meri je ovaj proces realan? Na ovo pitanje nije lako egzaktno odgovoriti i navesti nepobitno svedočanstvo. U svakom slučaju, kada upoređujemo društva srednjovekovne Evrope s današnjim, skloni smo uverenju da je slabljenje religijskog uticaja evidentno. Možda nam ovde nisu ni potrebni strogi pokazatelji. Ipak, neka istraživanja kao što je ono koje je V. M. Vilson proveo u Engleskoj, pokazuju da poseta crkvi ni pre četrsto godina nije bila velika kao što bismo očekivali. Ovakva istraživanja nas upućuju na oprez u donošenju zaključaka o tobožnjoj snažnoj religioznosti naših predaka iz prethodnih vekova. Činjenica je, ipak, da su moderna društva preuzela na sebe deo funkcija koji je nekada pripadao crkvi, kao na primer briga o starima ili siročadi. Ukoliko je proces sekularizacije nesporan, a generalno on to nije, onda je i uloga religioznosti u savremenim društvima bitno izmenjena. Pri svakom pokušaju interpretacije uloge religioznosti u društvenim procesima savremenog sveta o ovome je potrebno voditi računa.

3. DEVIJANTNOST, DELINKVENCIJA, KRIMINALITET

Kao i o religiji, tako i o kriminalitetu postoje različite teorije koje se ne isključuju nužno, a ponekad su kompatibilne. Kriminalitet je pojam koji se po definiciji vezuje samo za razvijena društva koja imaju razrađen pravni sistem uključujući i krivično pravo. Ali, istorijski gledano nisu sva društva imala pravni sistem kako on danas izgleda gotovo na svakom kutku planete. Još na početku dvadesetog veka bilo je zajednica od Australije i Polinežanskih ostrva, do prašuma Brazila gde su živela različita plemena bez pravnog sistema u modernom smislu reči. Ako idemo dublje u istoriju čovečanstva onda možemo doći do tačke kada nigde nije bilo pravnog sistema na zemaljskoj kugli. Međutim, društva su vrlo rano imala pojam o devijantnosti. Organizovana društva su uvek imala sistem normi čije kršenje je nailazilo na odgovor. Ovaj odgovor nije uvek označavao sankcionisanje nepoželjnog ponašanja, ono je moglo biti i tolerisano. Zatim, moguća je moralna osuda i tek potom složen pravni postupak sankcionisanja nepoželjne delatnosti što je moguće tek u razvijenom društvu s izgrađenim pravnim sistemom. Tek u ovoj fazi možemo jedno ponašanje označiti kao kriminalitet i definisati ga u odnosu na neki krivični zakonik.

Već iz skicirane geneze pojmova od devijantnosti do kriminaliteta, jasno je da je ljudsko ponašanje uvek bilo uslovljeno i odmeravano spram određene vrste normi i verovanja. Tako je odnos religioznosti prema devijantnom ponašanju postojao na strukturalno sličan način kao što danas postoji prema kriminalitetu.

Jedan oblik ponašanja, delinkvencija, zaslužuje da bude spomenut uz devijantnost i kriminalitet. Delinkvencija i kriminalitet se ponekad sinonimno upotrebljavaju, a češće se između njih povlači razlika na osnovu težine dela. Delinkvencija bi se tada odnosila na dela koja se prekršajno kažnjavaju, a kriminalitet na ona dela za koja se krivično odgovara. Neki autori pojam delinkvencije primenjuju na prestupništvo maloletnika. U ovom slučaju uzima se u obzir status subjekta koji je ispoljio neprihvatljivo ponašanje, to jest njegov uzrast.

U svakom slučaju, istraživanje kriminaliteta u modernim društvima počiva na dobro definisanoj situaciji – kriminalci su populacija koja je svoj

status zadobila time što su pravovaljano osuđeni u krivičnom postupku. Sva statistička istraživanja vode računa o pitanju: Da li su svi “kriminalci” uhvaćeni? Budući da znamo da mnogi zločini ostaju nekažnjeni zato što počinioci ne izlaze pred lice pravde, moramo voditi računa i o “tamnoj brojki” onih slučajeva koji nisu registrovani.

Što se tiče samih teorija kriminala, one se pre svega bave odgovorom na pitanje zašto neko čini krivična dela. Odgovori na ovo pitanje mogu biti veoma različiti i kreću se od bioloških teorija, biološke uslovljenosti kriminalnog ponašanja, psiholoških teorija, do socioloških teorija subkulture, strukturne uslovljenosti, klasne deprivacije itd. Nećemo zalaziti u odgovore na već pomenuto pitanje. Premda se teorije mogu veoma razlikovati po odgovoru na ovo pitanje, svi se uglavnom slažu oko toga koje ponašanje zaslužuje kvalifikaciju kriminalnog.

4. EMPIRIJSKI ODGOVOR

Potrebno je zapaziti da se pitanje o uticaju religioznosti na kriminalitet može postaviti samo unutar religiozno nehomogenih društava, a pre svega unutar društava zahvaćenih procesom sekularizacije. Sva moderna društva su zahvaćena ovim procesom u određenoj meri. Unutar jednog društva gde bi gotovo svi članovi bili religiozni, pitanje bi bilo bespredmetno.

U literaturi o relaciji između religioznosti i kriminaliteta mogu se naći saopštenja o empirijskim istraživanjima čija je glavna strategija bila da se odgovori na pitanje da li religioznost smanjuje stopu kriminaliteta ili ne. Početna hipoteza je bila da smanjuje – to bi bilo za očekivanje ako se usvoji da religioznost promovise i učvršćuje moralni stav u ponašanju. Međutim, kada je ova logična i naizgled tačna hipoteza empirijski proverena, nije bila potvrđena. Ovo se pokazalo u istraživanju koja su preduzeli Hirschi i Stark (1969). Ovaj rad je zbunio kriminologe jer se utvrdilo da religioznost nije u korelaciji s delinkventnim ponašanjem. Oni koji su verovali da grešnike čeka pakao, bili su jednako delinkventni, kao i oni koji nisu imali ovakva verovanja.

Ovaj rezultat je potvrdilo i istraživanje Burketta i Whitea (1974), te je pomenuta korelacija i dalje smatrana „izgubljenom” korelacijom. Međutim,

dva pokušaja koja su kasnije izvršena (Higgins and Albercht, 1977; Albrecht et al., 1977.) dali su sasvim različite rezultate. Došlo je do konfuzije o ovom problemu u literaturi jer su rezultati bili protivrečni.

Trebalo je objasniti ove protivrečne nalaze i pojavila se sledeća sugestija. Istraživanja koja su dala protivrečne rezultate su vršena u različitim regijama, te je ovde trebalo naći ključ rešenja zagonetke. Ispostavilo se da su nalazi koji su potvrdili hipotezu o nepostojanju korelacije između religioznosti i delinkvencije izvršeni u visoko sekularizovanim zajednicama Zapadne obale SAD. Nasuprot tome, rezultati koji su govorili suprotno nađeni su u zajednicama gde je uticaj religije bio značajniji – „moralnim zajednicama” kako bi rekli američki autori. Dakle, moralna klima zajednice ima važan uticaj na razmatranu korelaciju.

Religioznost u ovom slučaju ne treba posmatrati kao subjektivno stanje individue, nego je dominantno to da li je religioznost postala norma ponašanja koja važi za grupu kojoj pojedinac pripada. Onda se, dakle, postavlja sledeća hipoteza. Ukoliko imamo visoko religioznu zajednicu postoji veza između religioznosti i delinkvencije. Naime, pojedinci koji su visoko religiozni manje su skloni delinkventnom ponašanju nego nereligiozni pojedinci. Ako, pak, imamo visoko sekularizovanu zajednicu nema korelacije između religioznosti i delinkvencije. I religiozni i nereligiozni su podjednako delinkventni. Ovu hipotezu su razradili Stark, Doyle i Kent (1980) i u obimnom istraživanju koja su obavili, ona je potvrđena.

I sam sam proveo jedno istraživanje koje je, prilagođeno našim uslovima, trebalo da proveriti hipotezu o uticaju religioznosti na kriminalitet. Ispitivanje smo proveli testirajući zatvorenike u Požarevcu i Kragujevcu. U ovom drugom slučaju radi se o zatvorenicima koji su na izdržavanju kazne do godinu dana, što znači da se radi o lakšim oblicima krivičnih dela. Zatvorenici su testirani posebno konstruisanim testom (RELS)¹ koji je trebalo da testira religiozne stavove i time markira religioznost ili njeno odsustvo. Rezultati nisu dali nikakve značajnije korelacije.

Premda nismo dobili u ovom vlastitom ispitivanju značajnije statističke parametre, da li to znači da nema nikakvog uticaja religioznosti na kriminalitet? Po svemu sudeći ovo samo ide u prilog Stark-Doyle-Kentove

¹ Rezultati ovog istraživanja nisu publikovani ali će se uskoro pojaviti u obimnijoj studiji.

hipoteze, to jest da u zajednicama koje nisu sekularizovane, gde je religioznost na visokom stupnju, ona ima uticaja, a gde je sekularizacija dominantna, religioznost ne utiče na stopu kriminaliteta. Naše društvo se može smatrati visoko sekularizovanim.

Empirijski odgovori koje dobijamo strogim ispitivanjem često su u rasporaku sa intuitivnim predstavama. Tako, na primer, autor J. Ćirić (1998) zaključuje svoj rad sledećim pasusom. „Nisu zato bez osnova ona razmišljanja koja bi išla za tim da jedan deo odgovora na pitanje o krizi morala i krizi porasta kriminala u našem društvu potraže u zapostavljanju tradicionalnih, patrijahalnih, religijskih pravila ponašanja, u dugogodišnjem ateizmu, koji je ukinuvši Boga ukinuo svaki uzvišeni princip”. Očigledno da bi u svetlu empirijskih istraživanja koja smo naveli ovaj odgovor morao biti dopunjen klauzulom o potrebi da se konstituišu „moralne zajednice” u kojima je jedino evidentna manja stopa kriminaliteta.

5. DISFUNKCIONALNOST RELIGIJE

Do sada smo razmatrali problem s tačke gledišta koja religiju posmatra kao funkcionalni odgovor na potrebe društva. No, kao što smo pomenuli, postoji i disfunkcionalni aspekt koji ne bi trebalo zanemariti u razmatranju ovog problema. Može li, dakle, religioznost biti i izvor kriminaliteta a ne samo brana protiv njega? Očigledno da je to moguće i sada ćemo razmatrati neke aspekte vezane za disfunkcionalnost religioznosti u odnosu na celinu društava.

Ova disfunkcionalnost ne upada u oči direktno, ali povremeni drastični slučajevi skreću pažnju široj publici na ovaj aspekt. Na primer, godine 1977. u Gvajani je 900 članova Kultra narodnog hrama izvršilo kolektivno samoubistvo. Gotovo dve decenije docnije 69 članova Kultra nebeskih vrata takođe je izvršilo samoubistvo u Švajcarskoj. Potom japanska sekta Aum Šinrikjo vrši pravi teroristički akt trovanjem gasom u tokijskom metrou. Razmere disfunkcionalnosti su daleko veće ali ne upadaju u oči kao ovi drastični primeri.

Postalo je uobičajeno da se ovo vezuje za „delatnost sekti”. Opširnije o ovome može se takođe videti u drugom delu već pomenutog rada

J. Ćirića. Problem sekta je dobro analiziran u sociološkoj literaturi, a u vezi s kriminologijom potrebno je provesti mnogo detaljnija istraživanja ne samo kod nas, već i u svetu. Uvešćemo stoga samo neke distinkcije i postaviti probleme.

Potrebno je pre svega imati na umu razliku između *tradicionalnih* religija i sekta. Tradicionalne religije su tokom vekovnog procesa ukorenjivanja postale sastavni deo dotičnih društava i disfunkcionalnih aspekti su minimalni. S druge strane sekta su često kratkotrajne tvorevine a neretko se formiraju u žestokom opiranju vrednostima zatečenog društva. Ipak, bilo bi pogrešno sve sekta jednako tretirati. One čine veoma nehomogenu lepezu grupa koje se mogu drastično razlikovati. Nužno je stoga, za potrebe kriminologije, razlikovati *destruktivne* sekta (kao što je Satanina crkva) od ostalih.

Problemi koji se pojavljuju su sledeći. Da li je tendencija zakonskog izjednačavanja svih verskih organizacija opravdana? Ova tendencija, koja neće zaobići ni našu zakonsku regulativu, bazira se na jednom principu liberalnog društva, a to je poštovanje slobode savesti, te dakle i religioznog udruživanja. Pitanje koje iz ovog dalje proizilazi jeste sledeće: da li je nužno apsolutno uvažavati ovaj apstraktni princip čak i kad empirijske činjenice u nekim slučajevima govore protiv „slobode” savesti određenih grupacija. U slučaju Satanine crkve ima dosta materijala koji svedoče o destruktivnom karakteru ove organizacije.

Drugi problem nije normativnog karaktera, već činjeničkog. Da li se u slučaju nekih sekta susrećemo sa problemom bolesti zavisnosti? Ovo je empirijski problem za psihologiju i psihijatriju. Ovde nemamo dovoljno strogih ispitivanja koja nije lako ni izvršiti budući da su sekta po definiciji zatvorene zajednice koje dopuštaju pristup samo svojim članovima koji su prošli inicijaciju. Ovaj drugi, činjenički problem, svakako bi mogao imati posledice po normativnu sferu.

Postoji naravno i čitav niz drugih problema od kojih su mnogi izvedeni iz ova dva. Ovde nam je bio cilj samo da ukažemo i na postojanje disfunkcionalnog aspekta pri uticaju religioznosti na kriminalitet. Svaka medalja ima dve strane.

LITERATURA

- (1) Albrecht, S.L., Shadwick, B.A. & Alcorn, D.S. (1980), „Religiosity and deviance: Application of Attitude. Behavior Contingent Consistency Model”. *Journal for the Scientific Study of Religion*. (16/3): 263-274.
- (2) Burkett, S.R. & White, M (1974), „Hellfire and Delinquency: Another Look”, *Journal for the Scientific Study of Religion*. 13 (4): 455-462.
- (3) Ćirić, J. (1998), „Religija i kriminalitet”. *Arhiv za pravne i društvene nauke*, LIV: 93 -111.
- (4) Dirkem, E. (1982) *Elementarni oblici religijskog života*. Beograd: Prosveta.
- (5) Haralambos, M. (1989), *Uvod u sociologiju*. Zagreb: Globus.
- (6) Hirschi, T., Stark, R. (1969), „Hellfire and Delinquency”, 1969, *Social Problems*, 17 (2): 202-213.
- (7) Stark, R., Doyle, D.P. & Kent, L. (1980), „Rediscovering Moral Communities: Church – Membership and Crime”, In: Hirschi, T. and Gottfredson, M. Eds., *Understanding Crime*, Beverly Hills, Calif.: Sage – pp.43-52.

THE IMPACT OF RELIGIOSITY ON THE CRIMINALITY

We are considered the impact of religiosity on the criminality from functionalistic point of view. The empirical evidence collected in some researches was contradictory. The acceptable explanation is that the religiosity reduces criminality only inside so called “moral communities”, but it is not case in the secularized society. Nonfunctionality of religion is presented on the example of sects and in relation to it are formulated the basic problems.

KEY WORDS: religiosity / criminality / functionalism / sects